

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20234 - Història Social de la Població en l'Època Contemporània / 1
Titulació	Grau d'Història - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Elisabeth Ripoll Gil elisabeth.ripoll@uib.es	14:00	15:00	Dilluns	10/09/2018	28/02/2019	Facultat de Filosofia i Lletres, despatx AC09
Pere Salas Vives pere.salas@uib.es	18:00	19:00	Dimarts	12/02/2019	28/05/2019	Despatx: AC 09

Contextualització

Es tracta d'una assignatura optativa de 6 crèdits ECTS del Grau d'Història ubicada dins el mòdul "Història Universal". Com a complement de les qüestions tractades a l'assignatura 20.209 Història Contemporània Universal (2n de grau), es pretén al llarg d'aquest semestre proporcionar uns coneixements especialitzats en la història social de la població en el món contemporani des de finals del segle XVIII fins als nostres dies, amb referències específiques als marcs europeu, espanyol i balear. S'analitzaran, en particular, els factors de l'evolució demogràfica de les societats contemporànies, el processos de transició demogràfica, els moviments migratoris, la història de la família, la història de les relacions de gènere, l'evolució de les formes d'organització i estratificació social, les condicions de vida de la classe treballadora, i la història dels moviments socials (particularment del moviment obrer) al llarg dels segles XIX i XX. S'aspira igualment a proporcionar eines per introduir-se a la recerca amb fonts primàries i desenvolupar l'esperit crític i la interpretació dels problemes del món actual amb l'anàlisi del passat.

Requisits

Guia docent

Recomanables

Es dona per entès que l'alumne ha adquirit el control de termes, conceptes i episodis principals de la història contemporània universal mitjançant les assignatures dels dos primers cursos del grau d'Història.

Competències

Específiques

- * Valorar de manera crítica les diferents realitats socials actuals i del passat a partir de la consciència de pluriculturalitat, del desenvolupament dels drets humans, dels principis democràtics, de la igualtat entre dones i homes, de la solidaritat, de la protecció al medi ambient i de la cultura de la pau i accesibilitat universal de les persones amb discapacitat (CE-12).

Genèriques

- * Comprendre, utilitzar i ser capaç d'explicar el llenguatge propi de la Història, així com l'específic de cada un dels grans períodes en què es divideix (CG-.2).

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

1. Introducció. Societat, població i economia al final de l'Antic Règim.
 - 1.1.L'Antic Règim i l'economia europea del s. XVIII.
 - 1.2.La societat urbana i rural del s. XVIII.
 - 1.3.El cicle demogràfic antic, l'estructura familiar i les relacions de gènere.
2. La societat i la població europees a l'era de la industrialització 1750-1870.
 - 2.1.La revolució agrícola i la revolució industrial.
 - 2.2.La primera fase de la revolució demogràfica.
 - 2.3.La família i les relacions de gènere en el s. XIX.
 - 2.4.Els moviments migratoris europeus fins 1870.
 - 2.5.El món urbà en els inicis de la industrialització. La formació de la classe obrera.
 - 2.6.Les transformacions en el món rural fins 1870.
3. La societat i la població europees a l'era de l'imperialisme 1870-1914.
 - 3.1.La Segona Revolució Industrial i l'imperialisme colonial.
 - 3.2.La segona fase de la revolució demogràfica 1870-1914.

Guia docent

- 3.3. Les grans migracions intercontinentals 1870-1914.
- 3.4. L'evolució de la societat urbana 1870-1914.
- 4. Espanya i les Balears: societat i població en el s. XIX.
 - 4.1. L'evolució econòmica espanyola i balear en el s. XIX.
 - 4.2. El creixement demogràfic espanyol i balear en el s. XIX.
 - 4.3. L'impacte dels moviments migratoris a Espanya i a les Balears fins 1920.
 - 4.4. El món urbà i el món rural a Espanya i a les Balears en el s. XIX.
- 5. Societat i demografia a l'època dels grans conflictes 1914-45.
 - 5.1. El context polític i econòmic 1914-45.
 - 5.2. L'impacte social de la Gran Guerra i la crisi demogràfica 1919-39.
 - 5.3. Els canvis socials al món d'entreguerres.
 - 5.4. Aspectes socials i demogràfics de la Segona Guerra Mundial 1939-45.
- 6. La societat i la població mundials des de 1945.
 - 6.1. Política i economia: de la postguerra mundial a la globalització.
 - 6.2. La població al món desenvolupat i als països subdesenvolupats.
 - 6.3. Els problemes demogràfics actuals i les migracions.
 - 6.4. Els canvis socials des de 1945.
 - 6.5. Evolució de la família i de les relacions de gènere en el s. XX.
- 7. Espanya i les Balears: societat i població en el s. XX
 - 7.1. L'evolució econòmica espanyola i balear en el s. XX.
 - 7.2. La població espanyola i balear en el s. XX
 - 7.3. Els moviments migratoris a Espanya i a les Balears des de 1920.
 - 7.4. La dona a Espanya i a les Balears en el s. XX.
 - 7.5. La societat espanyola i balear en el s. XX.

Metodologia docent

Els crèdits presencials s'obtinran mitjançant classes teòriques (impartició del temari per part de la professora) i classes pràctiques (explicació i seguiment del treball de recerca del curs, comentari de materials, exposicions a càrrec de l'alumnat, debats, projeccions i comentari de documental i pel·lícules històriques, etc.). L'adquisició dels coneixements dels diversos capítols i apartats del temari es realitzarà amb el suport d'un dossier inicial que es podrà recollir a començament del semestre a copisteria amb materials diversos (pautes per a la realització de l'estudi familiar, selecció d'articles, textos per comentar, gràfics, quadres estadístics, mapes històrics, etc.). El treball de recerca podrà consistir en un estudi familiar, amb fonts d'arxiu privades i públiques familiars o institucionals. Es podrà realitzar sobre la pròpia família o sobre una família molt documentada. Aixímateix s'establirà una interacció permanent, si és possible, a través de les eines de comunicació de Campus Extens.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Impartició del temari	Grup gran (G)	Impartició (expositiva o socràtica) dels continguts temàtics de l'assignatura per part de la professora i seguiment per part de l'alumnat.	45
Classes pràctiques	Seguiment del treball de curs, exposicions i debats	Grup mitjà (M)	Seguiment individualitzat del treball de curs. -Exposicions de resultats del treball bibliogràfic o de recerca del curs. -Seguiment de les activitats de Campus Extens, si és possible.. -Comentaris de text, gràfics, quadres, estadístics, mapes, etc. -Debats sobre qüestions historiogràfiques i temes d'actualitat.	12
Avaluació	Exàmens parcials i global	Grup gran (G)	Es duran a terme dos exàmens successius que inclouran temes per desenvolupar, comentari de materials, i qüestions interpretatives sobre el treball de recerca familiar.	3

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Participació a campus extens	Participació individual de l'alumne a campus extens: fòrums, debats, consulta i ús del material penjat, etc	8
Estudi i treball autònom individual	Treball bibliogràfic i/o de recerca de curs	Elaboració d'un treball bibliogràfic i/o de recerca obligatori sobre un tema triat lliurament per l'alumne en relació amb el programa de l'assignatura. Prèviament cal elaborar un projecte on hi constarà títol, guió provisional i bibliografia	15
Estudi i treball autònom individual	Recensions d'articles, comentaris, etc	Realització, de manera voluntària, de breus comentaris i recensions sobre materials proporcionats per la professora, assistència a conferències, seminaris i exposicions relacionades amb el contingut de l'assignatura, etc.	30
Estudi i treball autònom individual	Estudi	Aportacions individuals d'ampliació i/o aprofundiment sobre els temes tractats a les classes presencials.	37

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Impartició del temari

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (no recuperable)
Descripció	Impartició (expositiva o socràtica) dels continguts temàtics de l'assignatura per part de la professora i seguiment per part de l'alumnat.
Criteris d'avaluació	Assistència regular i participació a les classes teòriques

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Seguiment del treball de curs, exposicions i debats

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (no recuperable)
Descripció	Seguiment individualitzat del treball de curs. -Exposicions de resultats del treball bibliogràfic o de recerca del curs. -Seguiment de les activitats de Campus Extens, si és possible.. -Comentaris de text, gràfics, quadres, estadístics, mapes, etc. -Debats sobre qüestions historiogràfiques i temes d'actualitat.
Criteris d'avaluació	Assistència regular i participació a les classes pràctiques; de manera singular, intervenció en els debats que es plantegin, participació en els comentaris de material didàctic i comunicació del treball de curs.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Guia docent

Exàmens parcials i global

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es duran a terme dos exàmens successius que inclouran temes per desenvolupar, comentari de materials, i qüestions interpretatives sobre el treball de recerca familiar.
Criteris d'avaluació	Resolució satisfactòria de les dues proves parcials, cadascuna de les quals constituirà un 25% de la nota final. Els alumnes que no s'hagin presentat al 1r parcial o hagin obtingut una qualificació inferior a 5, s'hauran d'examinar del conjunt de la matèria en un examen global que, en el seu cas, suposarà un 50% de la qualificació de l'assignatura. L'obtenció d'almenys un 4 d'aquesta modalitat d'avaluació serà condició necessària per poder aprovar l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B

Participació a campus extens

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	Participació individual de l'alumne a campus extens: fòrums, debats, consulta i ús del material penjat, etc
Criteris d'avaluació	Participació individual de l'alumne a campus extens: fòrums, debats, consulta i ús del material penjat, etc

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B

Treball bibliogràfic i/o de recerca de curs

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Elaboració d'un treball bibliogràfic i/o de recerca obligatori sobre un tema triat lliurement per l'alumne en relació amb el programa de l'assignatura. Prèviament cal elaborar un projecte on hi constarà títol, guió provisional i bibliografia
Criteris d'avaluació	Resolució satisfactòria del treball bibliogràfic i/o de recerca de curs. L'obtenció d'almenys un 4 d'aquesta modalitat d'avaluació serà condició necessària per poder aprovar l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 25% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 25% per a l'itinerari B

Guia docent

Recensions d'articles, comentaris, etc

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	Realització, de manera voluntària, de breus comentaris i recensions sobre materials proporcionats per la professora, assistència a conferències, seminaris i exposicions relacionades amb el contingut de l'assignatura, etc.
Criteris d'avaluació	Elaboració d'almenys una de les activitats breus voluntàries proposades pel professor al llarg de l'avaluació contínua (recensions d'articles, comentaris de material audiovisual, assistència i redacció d'informes sobre exposicions, conferències, jornades i congressos relacionats amb el temari).

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari A
Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B

Estudi

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	Aportacions individuals d'ampliació i/o aprofundiment sobre els temes tractats a les classes presencials.
Criteris d'avaluació	
Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari A	
Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari B	

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Només s'inclou bibliografia bàsica inicial; després de les proves inicials es realitzarà una aportació pormenoritzada; l'alumnat que vulgui realitzar l'estudi familiar rebrà informació supletòria sobre aquesta tasca, especialment bases de dades estadístiques i articles adients de la revista Demografia històrica de la ADEH.

Bibliografia bàsica

- Abelló Güell, T., *El movimiento obrero en España, siglos XIX y XX*, Hipòtesi, Barcelona 1997.
- Anderson, D.S. - Zinsser, J. P., *Historia de las mujeres. Una historia propia*, Crítica, Barcelona 1991.*
- Bardet, J.-P.; Dupaquier, J., *Historia de las poblaciones de Europa. II. La revolución demográfica 1750-1914*, Síntesis, Madrid 2001.
- Id., *Historia de las poblaciones de Europa. III. Los tiempos inciertos 1914-1998*, Síntesis, Madrid 2001.
- Canal, J. (ed.), *Exilios. Los éxodos políticos en la historia de España. Siglos XV-XX*, Sílex, Madrid 2007.
- Castillo, S., (ed), *La historia social en España. Actualidad y perspectivas*, Siglo XXI, Madrid 1991.
- Cipolla, C. M^a, *Historia económica de la población mundial*, Crítica, Barcelona, 1978.*
- Comín, F. - Hernández, M. - Llopis, E. (eds), *Historia económica mundial. Siglos X-XX*, Crítica, Barcelona 2009.
- Fauré, C., *Enciclopedia histórica y política de las mujeres. Europa y América*, Akal, Madrid 1997
- Fraisie, G. y Perrot, M. (ed.): *Historia de las mujeres. El siglo XIX* (Tomo 4), Taurus, Madrid.
- Kertzer, D. I. Y Barbagli, M., *La vida familiar desde la Revolución Francesa hasta la Primera Guerra Mundial (1789-1914)*, Paidós, Barcelona, 2003.
- Id., *La vida familiar en el siglo XX*, Paidós, Barcelona 2004.
- Livi-Bacci, M., *Historia mínima de la población mundial*, Ariel, Barcelona 1990.*
- Id., *Historia de la población europea*, Crítica, Barcelona 1999.
- Nadal, J., *La población española. Los siglos XVI-XX*, Crítica, Barcelona, 1984.

Guia docent

- Nash, M. - Tavera, S., *Experiencias desiguales. Conflictos sociales y respuestas colectivas (siglo XIX)*, Síntesis. Madrid 1994.*
- Piqueras, J. A., *El movimiento obrero*, Anaya, Madrid 1992.*
- Sánchez Alonso, B., *Las causas de la emigración española, 1880-1930*, Alianza Universidad, Madrid 1985.
- Tarrow, S., *El poder en movimiento. Los movimientos sociales, la acción colectiva y la política*, Alianza, Madrid 1997.
- Thébaud, F., *Historia de las mujeres. El siglo XX* (Tomo 5). Ed. Taurus, Madrid 1993.
- Villares, R. - Bahamonde, Á., *El mundo contemporáneo. Siglos XIX y XX*, Taurus, Madrid 2001.
- Wrigley E.A., *Historia y Población. Introducción a la demografía histórica*, Crítica, Barcelona 1985.

Bibliografia complementària

Revistade la Asociación de Demografía Históric (ADEH)

